

16.57x23.71	1	עמוד 10	מקור ראשון - כותרת	01/12/2023	88427902-0
בנימין זאב הרצל - בהקשר לצינון - 80790					

נדב הלפרין < תחום שבת

געגועי לקיסינג'ר ובן-גוריון

גילום כחני של "שנת הרת" שהם מזוהים עם מדינת ישראל. מלבד הרצל, ספק אם קם לנו בתולדות הציונות מנהיג שתודעתו ואחריותו ההיסטורית היהודית פיעמה בכל מילה שלו, אפילו בהצהרות שניסח כתגרי בות לענייני השעה הפוליטיים. התחושה, שיש שיכנו אותה "משיחית", כי המנהיג הציוני פועל מתוך שעת כושר נדירה שכל הדורות היהודיים כיוונו אותו אליה, בולטת אצלו להפ" ליא, באופן שאפילו המנהיגות הרוויזיוניסטית מלאת הפאטוס ראתה בה מידה של הגזמה. והנה שוב אנחנו חוזרים אל הנביאים: את בן-גוריון יש להבין על רקע חיבתו האדיר לתנ"ך ובמיוחד לנביאיו. כפי שסח לי השבוע הסופר אסף ענברי: בניגוד לקלישאה המפורסמת שלפיה הישראליות החילונית הלכה "מהתנ"ך לפלמ"ח", ולפיכך חיפשה בכתובים העתיקים בעיקר גבורה צבאית ולאומית, הרי שבן-גוריון חיפש בהם בראש ובראשונה את החזון שהוצה את ההיסטוריה לאורכה ולרוחבה, וממנו שאב את תפ" סת הייעוד הישראלית שלו.

נרמה לי שזו עת ראויה להיתלות, כמעט כבתפילה, במילים שאמר בן-גוריון ממש בזמן הזה של השנה לפני 76 שנים, עם היוודע דבר קבלת תוכנית החלוקה בידי האו"ם: "העם היהודי שלא נכנע לייאוש גם בשעות השחורות ביותר בתולדות חייו, ולא איבד אף פעם את אמונו בע" צמו ובמצפון האנושי - לא יאכזב בשעה גדולה זו את ההודמנות והאחריות ההיסטורית שניתנה לו".

ההיסטוריה היא שחוזרת, אלא האדם הוא שחוזר. פעם אחר פעם שב האנושי על אותן הש" גגות שנובעות מעצם אנושיותו, ואף על פי כן יש בכוחו לשוב ולהיאבק בנטייתו זו. ההיסטוריה אינה מבנה סטטי שניתן לצפות מראש את תולדותיו העגומות. אפילו האמריקנים לא שיערו שהישראלים יטו את הכף במ" לחמת יום הכיפורים כה מהר. מילה של קיסינג'ר.

ב. שנת היובל למלחמת יום הכיפורים היא גם שנת היובל לפטירתו של ראש ממשלתנו הראשון דוד בן-גור" ריון. איכשהו, עזיבתו של בן- גוריון את האדמה הזו מיד בשוך קרבות יום הכיפורים לא נצרכה בתודעה, כנראה בשל פיח הקרב שהאפיל עליה, אף שיש בה גור" ליות ספרותית כמעט: השבר של יום הכיפורים סימל את כניסתה של מדינת ישראל אל קיום שיש בו שברים רבים, בלא הביטחון שהשרתה בתודעתם של רבים דמות האב הגדול משדהבוקר.

השינויים הפוליטיים והתר" בותיים בעקבות משבר המלחמה היא הובילו לתיקון עיוותים רבים שהתקיימו בישראל הרא" שיתית, הבן-גוריונית (וכמוכון יצרו עיוותים חדשים, כדרכו של עולם). ובכל זאת, שכחת בן- גוריון כדמות עשירה היא עניין עצוב. מלבד הכרות העצמאות ואולי עוד כמה אמרות כנף, מרבית בני גילי אינם מכירים את נאומיו וכתביו של בן-גוריון, איש שמילותיו היו יקרות לו מאוד. החלל הפעור הזה מתמלא לא פעם בשקרים מבתי מדרשם של מיני מחזירים בתשובה, שלא טרחו לעיין בכתביו של בן-גור" ריון וששים לצייר אותו כמעין

כאן המקום לתהות אם מנהיגינו יפנינו את אותה עמידה חריפה שגילתה גולדה מאיר, מתוך תודעה בן-גוריונית של אחריות כלפי ההיסטוריה היהודית, עמידה שביטויה המובהק בת" שובתה המפורסמת לקיסינג'ר (שזכתה לעיבוד קולנועי בסרט "גולדה"), שאמר כי הוא "רא" שית אמריקני, שנית מזכיר המ" דינה, ושלישית יהודי", במילים: "הנרי, אתה שוכח שבישראל אנו קוראים מימין לשמאל".

חזרת ההיסטוריה שנפרשת לענייני בחודשים החולפים היא מצמיחה ממש. הרעת כמעט לא סובלת את דיוקו של הדמיון בין המרכזיים והמוכרים, אפשר למ" צוא גם עובדות קטנות לכאורה שחוזרות על עצמן. למשל, אלוף פיקוד הדרום פינקלמן נכנס לתפקידו בחודש יולי שלפני פרוץ המלחמה, וגם אלוף פיקוד הדרום של יום הכיפורים, גור" דיש, נכנס לתפקיד הזה ביולי הצמוד לתחילת המתקפה.

לכאורה כאן המקום להודות באנחה שאכן אין חדש תחת השמש, מה שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שייעשה. אבל נביאינו, בניגוד לקהלת, אינם מקבלים את החזרה הנצחית הזו כפשוטה, ומאמינים שהיא בכל זאת מובילה בכיוון מסוים שיש בו ישועה. בהפטרת השבת הזו מתנבא עובדיה על עתיד שיש בו צדק היסטורי: "ועלו מושי" עים בהר ציון לשפוט את הר עשו". בכוחו של האדם למחות את חרפת העבר, להיות המור שיע והשופט של מציאותו. ואולי מתוך המילים הללו, אפשר לנסח אלטרנטיבה לאותה זעקת "ההיסטוריה חוזרת": לא

א. המילים הללו נכת" בות זמן קצר לאחר בשורת פטירתו של מזכיר המ" דינה האמריקני לשעבר הנרי קיסינג'ר, והוא בן 100. מעור" בותו רבת הפנים של קיסינג'ר בתולדות העולם משנות השי" שים ואילך עשתה אותו לאגדה בחייו, אך גם לסמל קונספיר" טיבי ללובשי החליפות הרוקמים מלחמות מטרקלינים ממוזגים (דימוי שיש בו יותר מקורטוב של אנטישמיות ישנה, ולא לחינם הורבק למוזכיר המדינה האמריקני היהודי הראשון).

באחד הטורים הראשונים שכתבתי כאן דימיתי את לכתו של בן השנתון של קיסינג'ר, גדול הדור הליטאי הרב גרשון ארלשטיין, לפרידה של ההנהגה הישראלית מן המאה העשרים. את לכתו של קיסינג'ר אפשר לראות באופן דומה כמין פרידה ממלחמת יום הכיפורים, שהרי הוא היה הרמות הבינלאומית המרכזית האחרונה שהשפיעה על אותה מלחמה ועוד הילכה בניינו, ולא סתם הילכה אלא השמיעה את קולה: טרם מותו הספיק קיסינג'ר, שדרבה לבקר את מדיניות ישראל בשנים האחרונות, להביע תמיכה חד" משמעות במלחמתה בעזה.

קשה שלא לחשוב על מות קיסינג'ר בלי להעלות באוב את הצירוף השחוק "ההיסטוריה חוזרת", בייחוד כאשר זמן קצר לפני ההודעה על מותו נחת ב" שראל אתונני בלינקן. שוב יש" ראל במלחמה מדרום ומצפון, שוב מבקר בה מזכיר מדינה אמריקנייהודי, שוב אותו מז" כיר בא אליה כשבאמתחתו סל של אינטרסים מול מדינות ערב ומול הקהל בארצו של הדוד סם.